

ÖK-sekretariatet

2019-04-05

Protokoll nr 2/2018 från möte med övervakningskommittén för lokalt ledd utveckling 2014-2020

Tid: Den 18 oktober 2018

Plats: Symfoniorkestern, Jakobsgatan 24, Stockholm

Dagordning: Se bilaga 1

Deltagare: Se bilaga 2

1. Mötets öppnande

Ordförande Stefan Renlund, Näringsdepartementet förklarar mötet öppnat och hälsar alla välkomna med övervakningskommittén för lokalt ledd utveckling (ÖK). Nya ledamöter Gustaf Rehnström, SKL och Ann-Charlotte Thörnblad, LAG presenterades.

2. Godkännande av dagordningen

Inga övriga frågor anmäls.

Beslut

Övervakningskommittén beslutar att godkänna dagordningen.

3. Lägesrapport

Annelie Ström, Jordbruksverket presenterar läget med programmet. Se bilaga 3.

Läget för N+3 är fortsatt bekymmersamt. Enligt prognosen ligger utbetalt belopp 935 000 euro under vad som krävs för att klara kravet per den 31 december 2018. Jordbruksverket gör allt för att minska det beloppet. Bland annat har det gått ut meddelande till stödmottagare om att rekvirera pengar i pågående ärenden. Separat information skickas ut till ÖK när året är slut och vi vet resultat för N+3.

Det har varit en svår uppstartsperiod men det finns beviljade ärenden och ansökningar och vi räknar med att utnyttja budgeten för perioden. Handläggningstiderna har en mycket positiv utveckling. Inga köer finns vad det gäller ansökan om stöd.

När det gäller möjligheten att uppnå det finansiella delmålet för 2018 ser det bra ut för både regionalfonden och socialfonden. Vad gäller aktivitetsindikatorn så räknar vi med att nå delmålen för regionalfonden men inte delmålet (antal deltagare) för socialfonden.

Vidare informerade Jordbruksverket om att det kommer att föras en dialog med leaderområdena om översyn av utnyttjandet och en eventuell omfördelning av budget mellan områden. Arbetet påbörjas nu och omfördelning görs tidigast vid halvårsskiftet 2019.

Budskapet är att leaderområdena ska fortsätta att besluta om projekt enligt tilldelad budget och inte spara pengar för ett eventuellt återtag.

Diskussion:

Ann-Charlott Thörnblad, LAG är inte odelat positiv till systemet med klara handläggare som ett sätt att snabba upp handläggningen. Det innebär stress och press på handläggare.

Jordbruksverket nämner att det har varit en förutsättning för att snabba upp handläggningen men att den s.k. ”gröna kön”/snabbspåret nu är borta.

Helena Sundblad Schäfer, EU-kommissionen efterfrågar tydligare information om regional- och socialfonden och menar att det här är ett ÖK för regional- och socialfondsprogrammet för lokalt ledd utveckling. Ordföranden menar att det är viktigt att frågor om lokalt ledd utveckling behandlas gemensamt men att det formellt är ett ÖK för regional- och socialfondsprogrammet för lokalt ledd utveckling. Jordbruksverket ser över hur det kan förtydligas i underlagen.

Beata Allen, landsbygdsnätverket refererar till en kartläggning som gjorts i en region. Det är inget som pekar på att det minskar vad det gäller ärenden. Beata erbjuder sig att göra en kompletterande snabbkoll av söktrycket hos LAG.

Eva Johansson, EU-kommissionen förtydligar vad som gäller för att få räkna in antal deltagare i delmålet för aktivitetsindikatorn. Även deltagare i pågående projekt får räknas, oavsett om insatsen avslutats eller inte.

Ordföranden sammanfattar punkten med att presentationen innehåller en hel del framsteg vad det gäller sådant som lyfts och diskuterats tidigare i ÖK. Stora åtgärder har gjorts såväl på kontoren som på Jordbruksverket. Det är viktigt att ha kvar uppmärksamheten på de utmaningar som finns särskilt inom socialfonden.

4. Projektpresentation

Oskar Hederyd från Luleå Näringsliv, som är ett utvecklingsbolag samägt av näringsliv och kommun, presenterar ett pågående regionalfondsprojekt ”stad och land, Rånea”.

Som en bakgrund så har Luleåregionen med 153 000 invånare har starka kluster och fördelar med billig grön el, stor flygplats, attraktiv livsmiljö, universitet och facebook-etablering. Idén med projektet är att använda kompetens och uppbyggd erfarenhet även på landsbygden. Rånea där projektet genomförs ligger i nordöstra delen av kommunen med 17 minuter till Luleå och har c:a 4000 invånare. Området har flera starka branscher och inga lediga lägenheter. De förutsättningar som finns här är stora ytor, tillgängliga lediga lokaler, Sveriges största skogsälv. Området har en låg försörjningsgrad av livsmedel (trend).

Själva projektet är på två år och har följt projektplanen. Det handlar om klassiska företagsbesök och coachning av företagare. Ett tillväxtråd har startats upp och haft fyra träffar, vilket innebär att målet är nått. Dessutom har projektet haft ett antal tematräffar. Exempel på ett sådant tema är utveckling av besöksnäringen. I ett fall som handlar om småskalig livsmedelsproduktion (odling av vitkål) har projektet kunnat erbjuda stöd med allt från uppstart av företaget till avsättning av produkter. Det handlar mycket om regler på området och certifikat som krävs. En av de idéer man tittar på nu är utveckling av landbaserad fiskodling.

Oskar Hedenryd menar att fördelen med ett lokalt ledd utvecklingsprojekt är att det finns tydliga punkter i projektet om vad som ska mätas. Det finns också en väldigt stor lokal förankring. Satsningen av pengar från Spira Mare ger möjlighet att verka i ett större område än bara kommunen. Detta är ett pilotprojekt, som vi vill ska spridas till andra byar. Landsbygden har marginaliserats och behöver få tillbaka förtroendet.

5. Utvärdering

Lina Andersson från Jordbruksverket informerar om vad som är på gång vad det gäller uppföljning och utvärdering inom lokalt ledd utveckling. Se bilaga 4.

Det är en blandning av pågående arbete och färdiga resultat. Information finns på Jordbruksverkets webbplats och resultaten tas upp i bloggen programmen och pengarna. Pågående utvärderingar inom området är löpande lärande om lokalt ledd utveckling som genomförs av Högskolan i Väst och långsiktiga effekter av lokalt ledd utveckling som genomförs av Högskolan i Halmstad/Förvaltningshögskolan i Göteborg. Thomas Johansson, HaV vill skicka med en fråga till utvärderarna om att det upplevs svårt att söka stöd i Havs- och fiskerifonden. En fråga som vore intressant att få svar på är vad det är som är svårt.

Jordbruksverket har tittat på frågan om vilken budget som behövs, dvs beräknat den minsta effektiva budget för regional- och socialfondens åtgärder inom lokalt ledd utveckling. Det scenario som ligger närmast budget idag (ca 130 miljoner i de båda fonderna) innebär att endast ett begränsat antal områden har en budget till ett beviljat projekt per år. Med samma antal områden som idag och samma takt (ca 2 ärenden per område och år) skulle det krävas en betydligt högre budget. Ann-Charlott Thörnblad, LAG undrar vad det är vi vill testa genom att ha pengar i regional- och socialfonden. Ordförande svarar att valet med flerfond har att göra med att man vill se på vilka mervärden metoden kan skapa. Detta är en viktig parameter nu när vi ska rigga nästa period. Thomas Johansson, HaV kommenterar att det inte kan vara effektivt att ha ett projekt i alla områden med begränsad budget. Beata Allen, Landsbygdsnätverket menar att man måste se sambanden och vad som hade kunnat göras ändå. Det mesta hade kunnat göras i landsbygdsfonden men kan styra projekt till regional- och socialfond för att inte riskera att prioriteras bort. Petra Senthén, Göteborgs stad och Sune Fogelström, Skärgårdarnas riksförbund flikar in att havs- och fiskefonden passar oerhört bra för Leader.

En annan fördjupad uppföljning som har genomförts är uppföljning av integrationsprojekt. Syftet med den här uppföljningen är i första hand att kartlägga inom vilka olika program, fonder och åtgärder projekt som berör integration går att finna, samt var i landet de äger rum, vilka typer av aktörer som driver dem och om dessa projekt har lyckats skapa några arbetstillfällen. Uppföljningen visar att majoriteten av projekten som berör integration genomförs inom åtgärder för lokalt ledd utveckling, 10 % av alla projekt har koppling till integration. Projektens spridning över landet är ojämn men kan inte förklaras av lokala ekonomiska och demografiska förutsättningar som antal asylsökande och kostnad för flyktingmottagande. Få resultat kan observeras i form av sysselsättningar då endast 17 procent av de inkluderade projekten är slutförda. Trots detta har ca 10 nya årsarbetskrafter skapats enligt deras slutrapporter.

Lina nämner också att det är svårt med indikatorer och att de är trubbiga. För socialfonden handlar det om indikatorer på individnivå och det är första gången det samlas in. Antal skapade jobb är svårt att bedöma och handlar om vad som är skapat när projektet slutar. Det finns en risk att målen är för höga. Ett medskick är att var försiktiga och bedöm rimligheten då många projekt är förutsättningsskapande. En reflektion är att områdena har valt att ha väldigt många egna indikatorer.

Inom havs- och fiskerifonden pågår en uppföljning av projekt med syfte att undersöka vilka typer av projekt man arbetar med inom LLU i havs- och fiskeriprogrammet – spretar det för mycket?

Ytterligare en pågående fördjupad uppföljning handlar om att undersöka vad som har hänt i de fem områden som inte blev prioriterade i nuvarande programperiod 2014-2020. Sommenbygd är verksamma och har kvar sitt kontor. LAG finns på något sätt kvar i samtliga fem områden.

6. Kommunikation

Kommunikationsplan 2019

Kerstin Jansohn från Jordbruksverket presenterar kommunikationsplanen för 2019. Se bilaga 5.

Jordbruksverket ska som förvaltningsmyndighet göra en sådan planering årsvis utifrån kommunikationsstrategin. Övervakningskommitténs roll är att granska genomförandet av strategin genom att ta del av och lämna synpunkter på genomförda, pågående och planerade kommunikationsaktiviteter.

De planerade aktiviteter som särskilt lyfts fram är:

- Information om lokalt ledd utveckling till stödsökanden via webb, nyhetsbrev mm och kontinuerligt förtydliga information så den är lätt att förstå
- Sprida goda nyheter om utvecklingen av lokalt ledd utveckling och ge förståelse om vilka mervärden som projektstöden kan ge via blogg, nyhetsbrev och eu-fonder.se
- Dialog och erfarenhetsutbyte mellan aktörer som är engagerade i genomförandet (Leaderträff, regionala träffar)
- Sprida kunskap och erfarenheter från fondsamordning. Målgrupp är landsbygdsnätverkets medlemmar.

Arbetsgrupp om kommunikationsinsatser

Sune Fogelström, Skärgårdarnas riksförbund rapporterade från den arbetsgrupp som fått i uppdrag att ringa in frågeställningar och hur befintliga kommunikationsvägar kan användas för att sprida viktig information om lokalt ledd utveckling. Den första frågeställningen handlar om att nå helt nya grupper. Den metod som finns fungerar bra men vi måste bli bättre på att nyttja befintliga kommunikationskanaler för att nå nya grupper. Den andra frågan är kopplad till att det finns kommuner som ser leader som något tungrott med långa handläggningstider och därför har skapat parallella egna system med projektfinansiering, vilket är synd eftersom de då missar partnerskapets fördelar med en bred kompetens från flera sektorer. Det förekommer även till viss del från regionalt håll. Arbetsgruppens förslag är att gå ut med enkät till kommuner för att där det frågas om deras nöjdhet med ingå i leaderområden och hur de ser på leader. Det är då viktigt att skilja på metodik (leadermetod) och historiska handläggningsproblematiken.

Petra Senthén, Göteborgs stad framför att hon hoppas det framgår att de tycker att metoden är viktig. Beata Allen säger att Landsbygdsnätverket kan vara delaktig i att genomföra en enkät men att ett tydligare syfte, mål och resultat i så fall behövs. Lina Andersson, Jordbruksverket framför att landsbygdsanalys gärna är med och ställer frågorna i mån av tillgängliga resurser.

Ordföranden uppmanar gruppen att arbeta vidare med att utveckla konceptet, att återkomma med konkreta frågor och att se på slutsatserna från Göteborgs universitet.

7. Information om aktuella frågor

Kommissionen

Helena Sundblad Schäfer, EU-kommissionen informerar om att landsrapporten i år får en utökad regional dimension och det gäller att få ihop arbetet mellan landsrapporten och regional- och socialfonden. Det ligger till grund för påbörjat förhandlingsförslag. Förhoppningen är att förslaget från den 2 maj är antaget våren 2019. Eva Johansson, EU-kommissionen kompletterar med information om förslaget om ESF + och kopplingen till landsrapporten. Målet är att nå en överenskommelse under våren 2019. Förslaget omfattar 100 miljarder i finansiellt ramverk, vilket är 27 % av budgeten för sammanhållningspolitiken. I förslaget slår man samma flera instrument. I det fondgemensamma förslaget finns fem övergripande mål, varav ett inom sociala området. Det finns också ett antal specifika mål för ESF+. Tematiskt fokus är att minst 25 % ska gå till social inkludering. Vidare innebär förslaget förenklingar och större fokus på uppföljning. Det är färre indikatorer men mer regelbunden uppföljning. Systemet med resultatreserv tas bort. Det föreslås en halvtidsutvärdering. Lina Andersson, Jordbruksverket undrar hur den tätare rapporteringen i form av mer regelbunden uppföljning kommer att användas. Eva svarar att det finns ett behov av aktuella siffror, t ex vad det gäller regelbundna frågor från parlamentet. Eva påpekar att indikatorerna är färre.

Jordbruksverket

Lina Andersson, Jordbruksverket meddelar att förenklingsarbetet fortsätter med full fart. Samtidigt startar Jordbruksverket upp arbetet inför nästa programperiod och med ny CAP-strategi. Riksrevisionen har precis släppt en rapport om "Landsbygdsprogrammet 2014–2020 – utformning och genomförande" (RiR 2018:26). SvD debatt har publicerat en debattartikel från Jordbruksverket med anledning av den rapporten.

Landsbygdsnätverket

Beata Allen, Landsbygdsnätverket informerar om att det har genomförts en europeisk nätverks-träff i Portugal. Där lyftes vikten av att återta leadermetoden. Vidare har landsbygdsnätverket haft mycket fokus på smarta villages och smarta landsbygder under hösten. En digital nätverks-träff med länsstyrelserna och LAG är också på gång med tema "smarta landsbygder i framkant". Beata lyfter också särskilt den enkät om fondsamverkan som har gått ut. Den 4 december kommer Landsbygdsnätverkets fondsamordningsgrupp att presentera kartläggningen över hur fondsamverkan fungerar i praktiken. I samband med detta diskuteras också hur vi tillsammans kan åstadkomma ännu starkare samverkan mellan fonderna,

Näringsdepartementet

Stefan Renlund, Näringsdepartementet informerar om att EU-arbetet, t ex CAP, måste rulla på trots situationen med en övergångsregering. Förslaget inför nästa programperiod innebär ökat ansvar för medlemsstaterna. CAP hanteras inom ramen inom ramen för en gemensam strategisk plan. Ett sakråd har startats upp med involverade aktörer. Det är en bra nivå med högt engagemang, koncisa inlägg och fruktbara synpunkter. När EU-kommissionen sammanfattar arbetet så här långt så utmärks läget av att medlemsstaterna är skeptiska till att förslagen innebär ökat inflytande. Många medlemsstater har också synpunkter på att det innebär en administrativ börda och att indikatorsystemet är omfattande.

En ytterligare fråga är hur den strategiska planen ska utformas. Synpunkter på mallen ska lämnas in och processas i särskild ordning. En SWOT har tagits fram. Tidplan för arbetet är optimistiskt och tanken är att strategisk planen lämnas in januari 2020.

8. Datum för nästa möte

Nästa möte arrangeras i anslutning till leaderträffen den 22-23 maj 2019.

9. Övriga frågor

Inga övriga frågor.

10. Mötets avslutande

Ordföranden tackar alla ledamöter, föredragshållare och ÖK-sekretariatet för gott arbete och ett bra möte.

Stefan Renlund

Ordförande

Kerstin Jansohn

Sekretariatet för övervakningskommittén

Bilagor

Bilaga 1. Dagordning

Bilaga 2. Deltagare

Bilaga 3. Läget med Programmet (punkt 3)

Bilaga 4. Utvärdering (punkt 5)

Bilaga 5. Kommunikation (punkt 6)